

Vlci na Děčínsku

Vlk se se do naší přírody vrací. Jeho návrat má jednoznačně pozitivní vliv na množství a chování přemnožené spárkaté zvěře. Návrat vlků s sebou přináší i negativa spojená s útoky na hospodářská zvířata, které jsou pro chovatele velmi stresující události. Cílem toho článku je informovat širokou veřejnost o aktuální situaci na Děčínsku a upozornit zejména drobné chovatele koz a ovcí na riziko útoku vlků.

Aktivita vlka obecného ve šluknovském výběžku je potvrzena více jak deset let. Důvodem rozšíření vlků v severozápadních Čechách je narůstající populace v oblasti německé Lužice. V Sasku je výskyt vlků potvrzen od roku 2000. Na území celého Německa se populace této šelmy stále zvětšuje, byť se rychlost expanze již zpomaluje. V sezóně 2022/23 bylo v celém Německu potvrzeno 252 vlčích teritorií (zdroj: www.dbb-wolf.de). Příčinou rychlého nárůstu populace v Německu je dostatek vhodných biotopů i potravy, což je důsledkem vysokých stavů spárkaté zvěře. Obdobná situace je i v severozápadních Čechách a na Děčínsku, kde důvodem nárůstu populace jsou také vhodné biotopy a dostatek potravy. Na Děčínsku je v současnosti potvrzen výskyt vlků v pěti teritoriích (viz mapa). Jedná se o rozsáhlé území, které zahrnuje NP České a Saské Švýcarsko, CHKO Labské pískovce, CHKO Lužické hory a přilehlé příhraniční oblasti Saska.

V celé děčínské oblasti se výzkumem vlka od roku 2017 zabývá Česká zemědělská univerzita, ve spolupráci s oběma národními parky (v současnosti jde již o třetí přeshraniční projekt). Výzkum zahrnuje sledování aktivity pomocí fotopastí, DNA analýz, potravních rozborů, monitoringu a také GPS telemetrie (odchyt vlků a získávání dat pomocí GPS obojků). Tato data umožňují detailní přehled o aktivitě a velikosti území, které obojkovaní vlci využívají. Z dat jednoznačně vyplývá, že vlci preferují pohyb v zalesněných oblastech (75 %). Děčínsko je kulturní krajinou s výraznou linií zástavby a bezlesými plochami (pastvinami), kdy tato území, byť nejsou primární, vlci často překonávají. Tyto přesuny jsou důvodem příležitostného pozorování vlků v okolí zástavby. Díky telemetrii také víme, že průměrná rozloha vlčího teritoria je cca 200 km². Dále výzkum jednoznačně potvrzuje to, že za současných podmínek nedochází ke změnám chování vlčích jedinců v populaci. Z potravních analýz vzorků trusu vyplývá, že hlavní složkou potravy vlka jsou volně žijící kopytníci 94 % (srnec obecný, jelen lesní a prase divoké), hospodářská zvířata tvoří necelá 4 %. Detailní informace o chování vlka v naší krajině a jeho výskytu v průběhu několika posledních let je možné získat z přednášky Ing. Lukáše Žáka, který se monitoringu věnuje. Přednáška je volně dostupná na youtubeⁱ.

V uplynulé dekádě došlo k nárůstu početního stavu vlků na Děčínsku. S tím je bohužel spojené i vyšší riziko a počet útoků na hospodářská zvířata. Vlci jsou schopní překonat běžné oplocení, které není zajištěno proti podhrabání (např. betonovými obrubníky, zakopaným pletivem). K útokům dochází i na okraji obcí, v místech, která sousedí s lesem nebo pastvinami a kde chovatelé útok nepředpokládají. Na předcházení těmto útokům je třeba se zaměřit.

Zejména větší chovatelé již několik let mají možnost čerpat prostředky na preventivní opatření z Operačního programu životního prostředíⁱⁱ. Jedná se např. o dotaci na oplocení, nákup pasteveckých psů, el. ohradníků atd. Na Děčínsku bylo realizováno několik pilotních projektů, které potvrzují účinnost těchto opatření (podrobný materiál, jak zabezpečit svá stáda uveřejnila Agentura ochrany přírody a krajinyⁱⁱⁱ).

Drobnochovatelé, pro které představuje administrace OPŽP projektu neúměrnou zátěž, mohou zvolit jako nejdostupnější ochranu zavírání chovaných zvířat na noc do zabezpečeného objektu, či zbudování dobře zabezpečeného nočního výběhu^{iv}. Důležitou podmínkou je zajistit výběh proti podhrabání, např. zahrabáním pletiva z vnější části oplocení, přidáním prkna/krajinky ve spodní části v kombinaci s el. ohradníkem.

Pokud k útoku na hospodářská zvířata dojde nebo máte-li jiné poznatky o výskytu vlka ve svém okolí, kontaktujte neprodleně příslušné pracoviště ochrany přírody. Správa NP má zřízenou pro tyto účely

krizovou telefonní linku (č. 603 990 000), která je dostupná i o víkendech a svátcích. Mimo území NP a CHKO Labské písky jsou ve dnech pracovního klidu dostupné pohotovostní linky AOPK. Celý postup řešení škodní události je popsán na odkazu www.navratvlku.cz^v. Chovatel má nárok na finanční náhradu.

Chovatelé, kteří hospodaří v oblastech s trvalým výskytem vlků, podporuje stát i jiným způsobem. Každoročně je možné žádat o náhradu újmy za ztížené zemědělské hospodaření. Stát podporuje chovatele ovcí, koz, skotu i koní. Žádosti se podávají do konce března u Správy NP nebo u AOPK v závislosti na umístění pastvin.^{vi}

V souvislosti s řešenými útoky na hospodářská zvířata se logicky objevují i otázky, které se týkají bezpečnosti člověka, a to nejen při pobytu v přírodě. Výzkumné aktivity nám pomáhají získat informace o chování vlka v naší krajině, o reakci na podmínky v prostředí apod. Většina hlášených pozorování v rámci celé ČR byla vyhodnocena jako běžné chování vlka. V případě zranění vlka nebo v jiných nestandardních situacích ale může vzniknout potřeba problém aktivně řešit. Schválený *Pohotovostní plán pro řešení situací při výskytu problematických jedinců vlka obecného*^{vii} popisuje situace, které už vyžadují pozornost a stanovuje podmínky a způsob řešení.

Aktuální rozšíření vlka obecného na Děčínsku

Telemetrovaná samice vlka z tzv. „kyjovské“/KYJ smečky. Brtníky 29.03.2024

Autoři článku:

Ing. Lukáš Žák, Ing. Aleš Vorel, Ph.D. – Česká zemědělská univerzita, Fakulta životního prostředí
Ing. Jana Holešinská, Správa NP České Švýcarsko

Užitečné odkazy a zdroje informací, na které článek odkazuje:

ⁱ Přednáška Ing. L. Žáka: <https://www.youtube.com/watch?v=B2tEjyjRoCQ>

ⁱⁱ Operační program životní prostředí – odkaz na aktuální výzvu: <https://opzp.cz/dotace/76-vyzva/>

ⁱⁱⁱ Ochrana hospodářských zvířat před útoky velkých šelem (Standardy péče o přírodu a krajinu, řada E, č. 02 006): <https://nature.cz/web/cz/platne-standardy>

^{iv} Doporučená opatření: <https://www.navratvlku.cz/prevence-ochranna-opatreni/>

^v Postup nahlášení škodní události krok za krokem: <https://www.navratvlku.cz/skodni-udalost-postup-nahlaseni-skodni-udalosti-krok-za-krokem/>

^{vi} Informace o újmě za ztížené zemědělské hospodaření v regionu s trvalým výskytem vlka: <https://www.navratvlku.cz/prevence-ujma/>

^{vii} Další dokumenty týkající se vlka obecného ke stažení: <https://www.navratvlku.cz/ke-stazeni/>